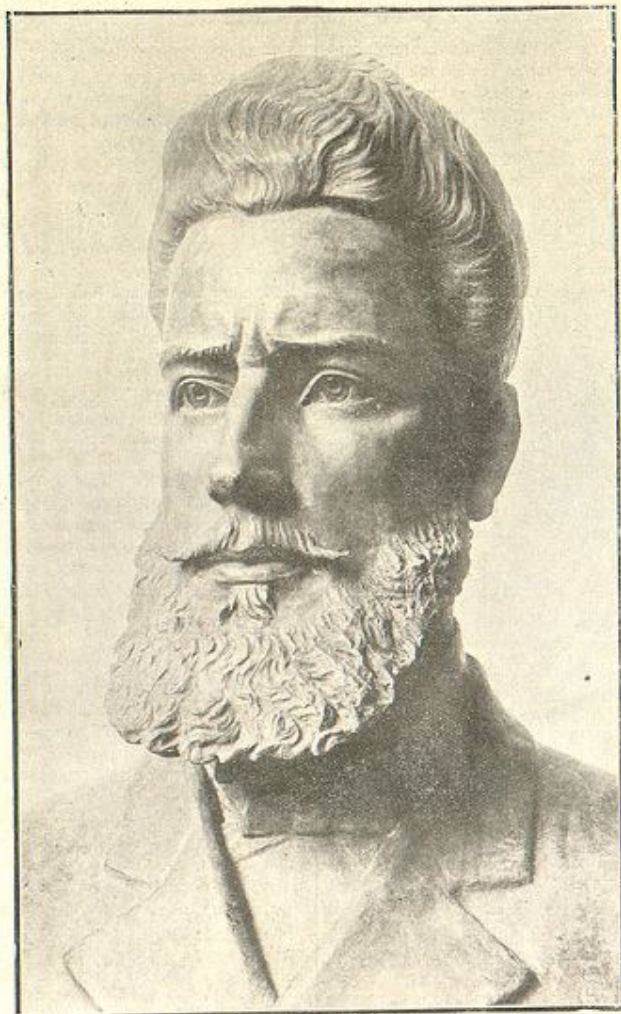

БОТЕВЪ БРОЙ ВЕСТНИКЪ НА ВЕСТНИЦИТЕ

ИЗДАНИЕ
на Дружеството
на столичните
журналисти

БЮСТА НА ХРИСТО БОТЙОВЪ
Отъ Андрей Николовъ

Подвигътъ на Хр. Ботйовъ

Половинъ вѣкъ ни дължи отъ смъртта на Христо Ботйова, но споменътъ за него и днесъ буди умиление и възторгъ въ всяка българска душа.

Поетъ и революционеръ — той съчетава въ себе си висшия поривъ на художника-поетъ съ смелостта за безсмъртенъ подвигъ.

Като поетъ, въ оная епоха на неразработенъ още литературенъ езикъ, той остави на поколенията образци-куплети като че ли изваяни отъ гранитъ.

Като революционеръ — борецъ за свободата на своя народъ — той завеща примеръ на самопожертвуване, на чудна смелостъ и непобедима въра. Пътятъ отъ равния брягъ на Дунава до мрач-

нитъ усой на Врачанския балканъ свидетелствува за единъ безпримѣренъ по своята смелостъ и беззаветна обичъ къмъ родината героизъмъ.

Въ дни на морална покруса, на безволие и отрицание, всенародни чествувания като това на Ботева ни вдъхватъ непоколебима въра въ бъдещето на родината. Народо, който е записалъ въ своята история имена, като това на Ботйовъ, на Левски и на редицата борци отъ освободителните възстания, може да гледа съ въра на своето бъдеще.

Н. Найденовъ,
министръ на народното
просвѣщение

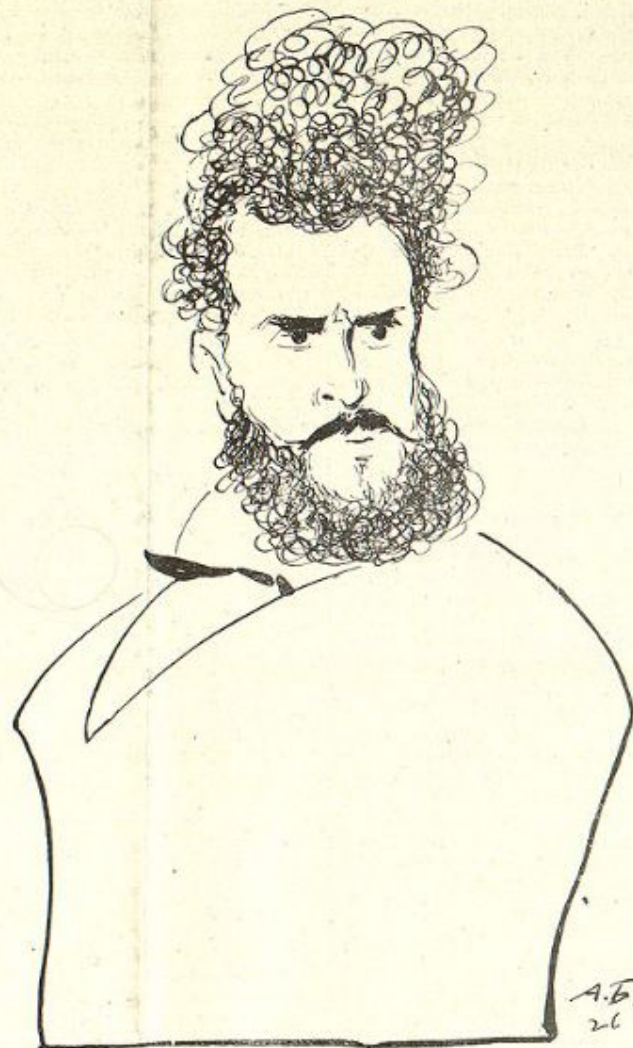
Е. Багряна

За 50-годишнината отъ смъртта на Ботйовъ

Изпълни се пророчеството твое — живѣй си ти —
и ще живѣшъ винаги въ сърцата млади и горещи, —
съ безсмъртната лъча на подвига смъртта си осветилъ, —
единственъ ликъ, предъ който всички вкупомъ палимъ свещи!

Безводие когато угаси надеждния свѣтликъ
и обезвѣра ни налегне като гробенъ камъкъ, —
предъ насъ възстава твоятъ образъ — мощенъ и великъ —
въ очитъ съ повелителенъ и гордо-гнѣвенъ пламъкъ.

И леко дишаме, и гледаме Балкана тъмно-синь,
и чуваме жътваркитъ въ безкрайнитъ долини, —
и любимъ страстно, както нѣкога си любилъ ти единъ,
и твърдо вѣрваме, и знаемъ: нѣма да загине
народътъ, който е родилъ такъвъ поетъ и синъ!

ХРИСТО БОТЙОВЪ

Алекс. Божиновъ.

А.Б.
26

Ботйовъ и ония, които го издаватъ...

Не искахъ тъкмо сега, на тоя голѣмъ празникъ на Ботйова, да излизамъ съ такива дребни работи и задирки. Но моятъ Фиделио, който въ всичко до сега вѣрно ме е водилъ и въ ада и въ рая, каза, че това не сж дребни работи, а много голѣми и важни — и азъ се убедихъ и се подчинихъ.

Не единъ пътъ съмъ писалъ: ако може и за български поетъ, въобще и за българска личностъ да се употреби името *гений* — то ще може да се употреби, безъ да се засрамимъ, само за Ботйова.

Той остави малко, но неговиятъ темпераментъ е гениятъ. Тоя темпераментъ трепти, не трепти, а силно трепери въ всички негови работи, най-много и най-горещо въ неговитѣ стихове. Между образитѣ, които ни е оставилъ Ботйовъ въ своитѣ стихове, заедно съ „Настане вечеръ“ и пр., безспорно най-смелиятъ, най-живиятъ, най-свежиятъ е въ чуднитѣ тия четири стиха:

*Тамъ, дете либе хубаво,
Черни си очи вдигнешъ
И съ оназъ тиха усмивка
Въ скръбно ги сърдце впишешъ...*

Каква сила на израза! Каква тѣжа на раздѣлата! Тукъ Ботйовъ е скваналъ и представилъ съ непостигаема пластичностъ нѣщо тѣй сърдечно, нѣщо тѣй задушевно, нѣщо тѣй топло — огъньтъ на самата тѣжа е оживѣлъ и се движи въ тия стихове. Такива образи, както съмъ посоч-

валъ това въ други мои писания и сравнения съ Ботйова, такива образи сж създавали само най-гениалнитѣ поети на всички времена и народи.

И ето тъкмо тоя образъ е обособенъ!

Отдавна се нося съ мисълта да направя една генерална ревизия на текста на Ботйовитѣ стихове, особено както той се предава въ новитѣ антологии, въ новитѣ издания, най-зле въ христоматиитѣ. При другъ случай ще съобща по-пълно това, което съмъ намѣрилъ. Общото впечатление ми е, че мизерията въ текста на Ботйовитѣ чудни стихове е създадена отъ граматичитѣ на новото време.

Тукъ щеспомена само единъ случай. Въ повечето отъ новитѣ и въишно спретнати издания на Ботйовото не само по обемъ, а и по сила голѣмо стихотворение „На прощаване“ тия стихове сж предадени и се предаватъ постоянно точно тѣй:

*Тамъ, дете либе хубаво,
Черни си очи вдигаше
И съ оназъ тиха усмивка
Въ скръбно ги сърдце впишаше...*

Тѣй е въ повечето отъ новитѣ издания и по-важни христоматии. А има и издания, приготвени ужъ отъ модернисти писатели и пр. — и тамъ е пакъ *вдигаше* — *впишаше*...

Ама въ повечето. И най-много е осакатяванъ текстътъ на Ботйовитѣ стихове въ тия, които ми-

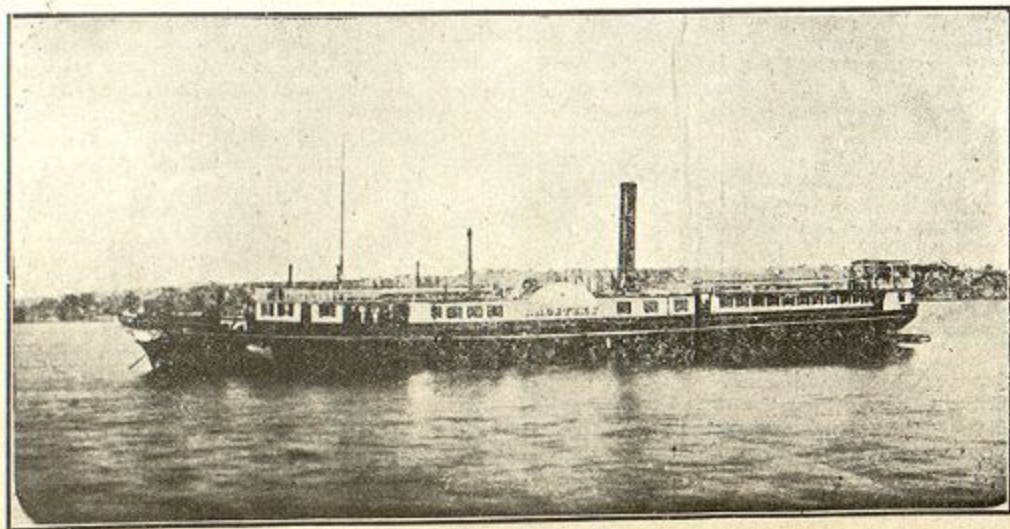
наватъ за най-научни издания. Но вижте, какво е направила тукъ такава една саката наука!

Съ такава граматика, съ такава правилностъ ужъ на миналото време, съ тая веристика се убива най-живото у Ботйова: избухътъ на тая страшна тѣжа и страшна жертва предъ страданията на цѣлия народъ. Тоя единъ моментъ, тая свѣткавица на спомена и пламналото отъ тая свѣткавица сърдце на поета се полива съ ледена вода. Зарадъ нѣкаква граматика, о, не дори и за граматиката, защото тъкмо тукъ е правилната, истинската, живата граматика на българския езикъ, а просто защото у мнозина е изчезнало чувството за поезия. И после — би трѣбвало и малко уважение къмъ Ботйовото либе: нима то е упражнявало това *вдигане* и *впишане* нѣщо като занаятъ, че току така „вдигаше“ и „впишаше“?

* * *

Но, кой знае защо — тъкмо тоя гениаленъ образъ е прицелна точка на ония, които издаватъ Ботйова... Богъ е свидетелъ, Богъ и тѣжния Ботйовъ: въ тоя образъ нѣма нищо неморално, тамъ гдето Ботйовъ говори за майка и за баща — какво неморално? Всичко е покрито съ такава чиста свѣн, всичко е тѣй дискретно... И по морални съображения, тъкмо тоя образъ съ яростъ се изхвърля отъ повечето христоматии и съ това се убива цѣлото стихотворение. Отнима му се, изтрѣгва му се съ касапски ножъ сърдцето.

Прочетете стихотворението съ образа, после го прочетете безъ

ПАРАХОДА „РАДЕЦКИ“

тоя образъ — и ще видите, колко съмъ правъ. Изпждена е и поезията и моралътъ е съсипанъ. Защото тамъ, гдето такива черни очи тъй брутално се избождатъ и гдето се петни такова скръбно сърдце — тамъ царува безсърдечие.

ДАГОБЕРТЪ ЕНГЛЕНДЕРЪ
Капитанъ на парахода „Радецки“